

Lék na prodloužení života*)

Napsal Dr. Rudolf Jirák, praktický lékař v Ústí, Neb.

Jeť přímo s podivením, jaké tak někdy kladou lidé požadavky na lékaře a u nás na českého zvláště. Má-li předběžně vzdělání a dobrou školu lékařskou, najdou si záhy něco, jen aby podřídili jej třeba největšímu nevědomci, jen když cizinci a což teprve, když svědomitě a upřímně hlásá, že není to lékař, jenž uzdravuje, ale dobrotivá, nad vše mocnější příroda, již žádný lékař pouze napomáhá. Panujeť mezi lidem naším mylný náhled, že každý lékař má celou řadu vlastních "meducín", že každý jinak léčí a pfece jen pouhou a nezvratnou jest pravdou, že léky a léčení lékařův řádných celkem jest totožné, čili jednou a touže cestou se ubírající a sice napomáhají přírodě u stavbě a opravě její v případě onemocnění těla lidského. Ale řekněte to někomu, jenž patentní břečka té či oné hambukářské firmy pomáhá zrovna tak dobře od kuřáků, jako jistě léčí mu ledviny, aneb odstraní lišej druhu nejhoršího po prvním namazání aneb po prvé léčbě "zatvrdlá" játra změkla. Jaký nesmysl a pfece zrovna lid náš na tisíce vyháží za takové hambuky a žel, najdou se i lékaři, již zisku vlastního na paměti majíce, takového klamu lidu svého podporují, aneb v léčení tak zvaném "specifickém" si libují. Jim ovšem přiče se nová doba ve své snaze, učiniti každou vědu přístupnou a nejšířším kruhům obecnosti, neboť nevědí, věděti ve své samolibosti nechtí, že popularisovati skutečnou vědu lékařskou, jest nejnepřípustnější, nejvydatnější prostředek proti šíření obecnosti universálními, zázračnými léčidly a hambuku vůbec.

Člověku podivně jest u srdce, vida, jak hambukář, tluchuba a cizák největší zdroj příjmů svých nalézá u našich, na patentní léky si potrpěvších. Lid chce býti klamán, ale že v devatenáctém století najde se tak zvaný uvědomělý našinec, jenž v zažehnutí nemocí věří, u kladení rukou na úd zmrzačený a pitomou odrhovačku k tomu či onomu svatému, aneb ve flašku dolarové zbarvené vody, "vlastenecky", po česku, rozhlášené, léčidlo pro všechny choroby na světě — toť pfece jen trošku mnoho. Ale děje se to den ode dne, zjevný klam pokračuje a ve "svobodné" Americe se provádí v míře úžasné.

Mnohý po přečtení řádků těchto zapomene zcela upřímnosti a snahy pisatele, řekne: i kozla, doktor má vztek na patentní léky, že mu kazí "business". Jakž bloud taký by se klamal, právě naopak, neboť není větší škůdce zdraví lidského, jako mnohé ty "patentní", jež při nejmenším žaludeční způsobí katarhy aneb jiné choroby, jež konečně pomocí lékařské vyžadují a mnohdy po delší dobu mnohého nešťastníka trápí, že musí, když již duše na jazyku, pro lékaře pfece poslati. A žel, právě v ohledu tom mnozí naši vynikají, nechávajíce si poradit s lékařem, až nemoc vzala na se ráz nejhorší. Pak shání rychle jednoho, dva a třeba více lékařů — ale pozdě, obyčejně moc pozdě již. Jestli lékař svědomitý upozorní za v čas, žeť marné již rozhazování peněz a nechá na smrt nemocného jíti tam, kamž sám si pomohl, pečuje za živobytí svého o vše, jen nikoliv o nejdražší — zdraví své.

A vidíte, každý z nás nejvzácnější a nejlepší zná lék, jak život si prodloužiti a zdraví zachovati — tak obyčejný a jednoduchý lék, žeť snadno jej zapomínáme, rádi

zapomínáme. Z cesty voškové patentky, vari hambuku a šabo, mámeť již lék na prodloužení svého života. Jak naplním vaši zvědavost, jakž těšíte se, že nebude třeba obávati se na přístě smrti, že nebude vám třeba českých, ani jiných lékařův vůbec!

Pamatujme především, že nejvíce chorob pochází z porušení zažívadel a náky. Drobounké záhubné ústroje, jež mnohé nemocí způsobují, v nesmírném množství plní vzduch a hromadně lpí na zemi, ve vodě, vůbec všude. Dejme tomu, že by do ústrojí zdravého člověka, na duchu i těle silného, vniklo nepatrné množství těchto drobounkých tvorů (bacillů, mikrobů), kteří nejsou s to rozvinouti se tak, aby člověka udolali. Spůsobí jen lehké poruchy, buď žaludeční, průjmy a podobné, kdežto jiný člověk, jehož útroby všelikými lektvary a jinak ofřeseny jsou, přijavše tyž počet zvířátek náky, onemocní a příznaky chorob nejhorších se zjeví. Varujme se tudíž — náky! Snadno se řekne, na štěstí však v bystré hlavě zrodila se ještě jiná myšlenka, mnohem potěšitelnější. Tvrdí se a zjištěno, že vedle prudce působících drobounkých tvorů, jež v rychlé době se vyvíjí a v krátké době tak se rozmnoží, že vzbuzují nebezpečné choroby, vyskytují se hojně i ústroje, jež nejsou nebezpečny a vniknuvše pfece do těla lidského, nejsou s to zde řádit, jako na příklad bacilly tuberkulosní atd., nýbrž spíše čistí, nežli škodí. Jest prospěšno věděti o zjevu tomto, nežli seznáme vlastní tajemství, jak život lze si snadno prodloužiti.

Jak jednoduché! A zasluhuje věru bedlivé pozornosti, neboť který člověk nechtěl by být zcela zdrav, kterému nemocnému by na tom nezáleželo, by záhy se uzdravil? Nuž, kde jest ten elixír života, kde nejlepší lék? Dá pověděti se krátce třema slovy: Žijte střídmě a rozumně!

Vidím ten trpký úsměv na rtech svého čtenáře, ač pfece nepochopitelno, že různých chorob chronických, ponejvíce střečních a žaludečních katarů vlekých chodí po světě mnoho za každé doby a způsobeny jsou šmahem, abychom tak děli, "na jedno kopyto". Tací lidé pochopitelně mají strach dvojnásobný před smrtí a dělají vše možné, aby žaludek přivedli do pořádku. Jisto jest, že každý člověk, jenž trpí vadným trávením, může ve svůj prospěch učiniti velmi mnoho. Nemáme na mysli léky a tím méně léky patentní — jen zkušený lékař může o vhodném léčení rozhodovati — myslíme však dietu. Kdo dobře pochopil požadavky diety, bude povždy zdrav. Proto třeba neustále váhu klásti na to, aby lidé chránili se přísně dietních chyb. Jest dokázáno, že po dietní chybě, tedy v ústrojí ochuravělem, rozmůže se každá náky mnohem spíše, nežli u střídmých. Pošetilý, lenivý, nečinný, nestřídmý a nerozumný život, jenž tak mnohé ovládá, rází cestu nemocem a uvarování se těchto naší býti má snahou, chceme-li si život prodloužiti.

Když játra dobře nepracují znečistí se krev. Dra. Augusta Koeniga hamburské kapky jsou nejlepším čistitelem krve. Účinkují na játra a vyčistí žaludek a krev.

Kožní nemoce,

jako jsou Eczema (jistý druh lišeje), prašivka, lišej a svrab vy léčí se trvale použitím

HEISKELL OINTMENT.

Heiskell's Pílučky pomáhají Ointmentu vlivem svým na játra, žaludek a střeva, čistíce takto krev. Těž vyléčí bolest hlavy. Ointment 50c. Pílučky 25c. u lékárníků neb pošlou od

JOHNSTON, HOLLOWAY CO.,

531 Commerce St., Philadelphia, Pa.

Amerika.

Některé myšlenky o výtěhovalství.

PŘE V N. L. FR. HERITES.

II.

Známo, že právě některé země evropské vykazují přímo ohromné cifry emigrace do Ameriky, kdežto jiné skorem ani emigraci nemají. Mezi nejbohatší v tom ohledu procentuelně k svému obyvatelstvu a k své rozloze náležejí jistě Čechy a tu zas zejména některé krajiny; uvádím kraj tábořský a část píseckého kraje, okres vodňanský ku př., kde některé vesnice mají více svých rozenců za mořem než doma a Vodňany samy v Americe mají příslušníků svých snad polovici, kdežto obyvatelstva města při posledních sčítání se ukázalo, že nejen nepřibývá, ale o několik set ubylo. Mezi jinými příčinami toho úbytu zde, jakož i v jiných městech, kde není průmyslu a závisí vše od dobrého řemesla a polního hospodářství, uvésti dlužno nade vši pochybnost: emigraci do Ameriky.

Jsou sice také výtěhovalci do Ameriky, kteří jdou tam bez podstatné příčiny, z lehkomyšlnosti, z furiantsví, často ze lenosti, zohodlnost a hloupost zavínily zde jejich neúspěch a mají domněni, že za mořem při stejné hlouposti, nehybnosti a lenosti budou se dobře mít, v čemž se arci klamou; a z jiných podnětů a pudů vin.

Avšak převážná většina americké naší emigrace šla od nás jistě, že neviděla jiné cesty než tu, že zde docela převrhla s povelom svého bytí a nedovedla se znova tvzchopiti, že zamotala se, ať vinou svou neb bez viny, tak v síti nezdaru, že nedovedla se z ní vyprostiti, že zde neměla docela nic osobně co ztratit a nemohla dle svého domněni výtěhováním se nežli jen získat.

"Vlast nemůže a nedovede ve svých cévách udržet všechna bující krevní tělíska a proto vyvrhuje jich část ze svého těla, nás," praví. "My jsme nenalezli dostatečně podmínek životních ve své přirozené vlasti a proto jsme nuceni zakofeniti se jinde, v cizé půdě.

Z té nyní břeeme mízu, již nám k nutnému vývoji třeba. Nová vlast poskytuje nám existenční podmínky, jichž jsme tam dodělati se nijak s to nebyli. Zdarma nám ovšem také nová vlast nic nedává, jako zdarma není nic v přírodě. Dáváme jí za to svou práci i své snahy, své všechno přičinění, svou celou potenci tělesní i duševní.

Čechy smýšlením i citem při tom zůstáváme a zůstali bychom jimi i za mořem, ve svých rodinách pro všechnu budoucnost — kdyby to vůbec šlo a poměry skutečné nebyly silnější než vůle; pokud jen můžeme však, udržujeme rodovou svou zvláštnost — není naší vinou, že nejde to dále než do třetího kolena a tu už jest to pouze jakýmsi zevnějším opletlením, nikoli vnitřní podstatou. Více od nás nemůžete žádat ve staré vlasti.

Že jsme měli vytrvat, kde jsme se zrodili a neměli jsme odcházet — pravíte? To jest věru laciné řečení tak spleťtých záležitostí, takový kazatelský výrok. Pěkně, ideální stanovisko, ale skutečnost drsná filosofuje jinak. Jak? Obětovat své národnosti i ony nároky na takový aspoň život, které jako člověk činím a učiniti smím a mohu, které domnívám se, že zasluhuji za to, co společnosti lidské poskytnouti bych dovedl a jsem ochoten? Tak daleko nejdu národnostní povinnosti. Proto, abych zachoval národu nejen sebe, ale své děti a vnuky, mám se dát sám lidsky ubít?"

Chleba a vlast. To dovedou být krutí soupeři, neúprosní jeden

ke druhému. Kámen jest tu těžko zdvihnout, těžko tu hodit kamenem. A nic se tím nepomůže. Tím se žve, ale nepomáhá. Jitř, ale neléčí. Zraňuje, ale nenapravuje.

To rozhodnutí: vlasti se oddíci, opustit ji, aby se šlo za kusem chleba, anebo řekněme za lepším chlebem, za lepším bytím — není jistě snadné. Víme, kterak loučení s domovem bývá těžké. Také výtěhovalce, který odchází, žádný nejde s tím již úmyslem pevným, že více se nevrátí. Každý se chce vrátit, každý chce přijít zase zpět. Jen co si pomůže, na nohy pevně se postaví, snad i zbohatne, bude-li štěstí pfiat.

Ovšem — kolik pak ze všech, i když se nejlépe jim podařilo, opravdu zpět přijde, jest jiná věc. To spočívá v okolnostech daných poměrů, o nichž nahodí se snad promluvit.

Tázeme se: Možno zabrániti nám výtěhovalství?

Zabrániti docela jistě by se dalo odstraněním přání a podmínek, z nichž se rodí, z nichž vyrůstá. Proč právě jsou země, z kterých není do Ameriky vůbec skorem žádná emigrace?

To jsou však zlé bolesti. To jsou vážné otázky politické, národohospodářské, sociální. Snahou naší musí býti i v daných poměrech aspoň dle možnosti omezovat výtěhovalství za moře, všemi silami pracovati proti povážlivému vzrůstu téhož.

III.

Pohádkám, jež jsme slyšeli ve svém dětství o pečených kufatech létajících v povětří, o knedlíkách rostoucích na stromech, pod nimiž tekou potoky másla — těm pohádkám as nikdo nevěřil, ale líčení Ameriky jako zaslíbené země, oplývající strdím a medem, bylo dosti rozšířeno, bylo běžné v některých krajích mezi lidem obecným, který nespokojen jsa chystal se houfně na ně, povzbuzován jimi byl, aby nechal tu všeho a za moře sáhl po štěstí, lačné tam už čekajícím zrovna na něho.

Bývali vysíláni i zúmyslně agenti zvláštní, kteří verbovali tím způsobem pro nový svět. Objevila se po venkově figura nápadná; pán elegantně ošacený, utrácející okázale peníze a při každé příležitosti před lidmi vydávající z kapsy u vesty chundel papírových dolarů, po americkém způsobu zmuchlaných a tu nesených.

A huba jako břitva. Byli zjednání takoví páni, kteří po případě někdy Ameriku sami ani neviděli, aby na sobě samých ukazovali blahobyt, jehož možno za mořem se dodělati a za každou přemluvenou, k výtěhování získanou duší, shráblí svou provisi. Pracovali z pravidla přímo pro osídlení jistých krajů zámořských. Podnikatelstvo železnice, která tam stavěna za tím účelem, staralo se o to všemi prostředky, žádného se nelekajíc. Banka, která od státu za babku skoupila ohromné lány půdy, celé rozsáhlé kraje, měla na starosti s užitkem je zas prodat nejen co nejlépe, ale co nejrychleji. V otálení s prodejem byla ztráta; kapitál ležel mrtvě. Svůj výnosný počet podnik nalezl tím, že koupené plochy rozdělil na díly a pro ty sháněl se po kupcích, nešetě nákladu za opatření materiálu, dobře platě za zprostředkování.

Tím způsobem vylákáno bylo na určito množství i našeho lidu do Ameriky. Dnes ještě pracuje se tím způsobem v Evropě pro některé jihoamerické země. U nás snad ani ne, doufáme. Jaké bývají konce, čteme denně.

O opatřování čerstvých duší pro severní Ameriku, do Spojených Států, takovým nebo podobným způsobem, dnes vůbec nemůže býti řeči. Agitaci jakou si jen paroplavební společnosti

udržují stárou a dosti jinak rozvětvenou svou agenturou, aby obchod nevázal a živý náklad mezplavbní platil pravidelné plavby nákladních lodí pfees oceán.

Ale i tu úřadové političti, zcela správně, každému výtěhovalci pokusu se opřou, úmysl potlačí a zmaří; tak bylo místodržitelstvím před dvěma asi lety zapovězeno na místech veřejných, v hostincích, na rozích ulic po venku atd. vyvěšovati i plakáty s obrazy velkolepých lodí oceánských, s pohledy na americká města atd., aby jimi fantazie lidu nebyla rozněcována a k výtěhování sváděna. Dlužno se varovati všeho. I milé návštěvy našich krajanů amerických do Nár. divadla a na výstavu, celkem vzato, měly účinek, ač bezúmyslně, v tom ohledu neblahý.

Jedno jest jisto a nelze to upřít — proud výtěhovalce z našich krajů jest pfece všeko stále čilý a jinak neustává; některým rokem poněkud se zarazív, přístím nabude nové síly. Ty proudy nedělá žádná agitace, ta potůčky snad převedla, ale řeky odplavaly samy svým spádem. Vše leží, jak náleželo, hlavně v podmínkách bytostních a životních našich zde, u nás. Tyto jsou největší, s výsledkem se potkávající vzpružinou pro opuštění vlasti, již dlužno na zřeteli míti.

O tom všem dalo by se mnoho psáti. Úkolem těchto řádek má prostě jen však naznačiti střízlivé a stručně poměry, do jakých dnešní výtěhovalce do Ameriky z poměrů, v kterých doma žil (dejme tomu, že těch nejkrutějších), přichází, a v osobním, nejvlastnějším zájmu jich všechny krajany, kteří z příčin jakýchkoli zabývají se myšlenkou opustiti starou vlast a do nové vlasti se výtěhovali, povzbuditi k bedlivému a mnohonasobnému uvažování, nežli se rozhodnou, k tomu se odhodlají, učiniti krok ve svých důsledcích pro ně a rodiny jejich v první řadě tak významný.

Utonul ve studni. Způsobem neznámým připraven byl v pondělí večer 31. května o život 49letý ženatý zahradník Frant. Sichernsad, bytem na Pankráci čís. 68. Po osmé hodině večerní vrátil se Sichernsad z výletu a odebral se do zahrady, kolem domu jeho se nalézající, aby si tu odpočinul. Když se dlouho domů nevracel, tu syn jeho pátral po otci a neblahé tušení se ho zmocnilo: stopy vedly ke studni. Syn nahlédl do vnitř a tušení ho nesklamalo, otec ležel ve hlubině. Přispěním strážníků byl Sichernsad ze studně vytažen, ale již jako mrtvola. Zda Sichernsad stal se obětí nešťastné náhody aneb zda zúmyslně vyhledal ve studni smrt, není a sotva také bude zjištěno.

Ruské poselstvo v Číně. Zvláštní poselstvo, vyslané ruským carem k čínskému bogdychanovi a vedené knížetem Esperem Uchtomským, bylo všude v Číně přijato s neobyčejnými počtami, jež vzbudily fevnivost zástupců jiných států. Tři dni před příchodem do Pekýnu ruského poselstva byly bogdychanovi odevzdány dary carevy, jež kníže Uchtomský před sebou poslal. Bogdychan byl v vytržení nad jejich velkolepostí. Kníže Uchtomský pravil bogdychanovi, že Rusko je hradbou Číny. Bogdychan prosil posly, aby carevi vyřídili jeho díky za krásné dary. Mistokrátové, mezi nimi známý Li-Hung-Čang, vynášeli dvoustoleté přátelství Ruska s Čínou a pravili, že oběma je zapotřebí, aby toto přátelství dále trvalo a stále se utužovalo, neboť jen tak Rusko i Čína odolají — Evropě. Druhý den po příchodu ruského poselstva bylo vysvěceno pekýnského oddělení rusko-čínského banku.

* Laskavý čtenář promíne váhny titul této state, neb by ji ní kdo četl, kdybych jí nej byl volil. Psána jest v úmyslu nejlépe, než jen by prospěla — Pozn. spisov.